

Absolutizmus verzus parlamentarizmus

Náboženské vojny, ktoré sa prehnali Európou v priebehu 16. a 17. storočia otriasli jej konfesionálnou, ale najmä sociálnou štruktúrou. Vojny mali dopad aj na oblasť hospodárstva, ktoré začalo po nich

Z poslednej náboženskej vojny (.....) vyšlo víťazne
Najsilnejšou námornou mocnosťou sa stalo, v ktorého hospodárstve dominuje obchod s, ktorý viedol k

1. Anglická revolúcia (1640 – 1660)

Karol I. Stuart

V roku nastupuje na **anglický kráľovský trón nová dynastia** Novým panovníkom sa stáva, ktorý **ako zástupca panovníckeho absolutizmu** bojuje proti parlamentaristickým snahám časti šľachty. **Karol I. sa snaží bez súhlasu parlamentu presadiť nové dane.** Parlament vyhlásil toto kráľove počínanie za protizákonné. Karol I. sa však nenecháva zastrašiť a **parlament v roku 1628 rozpúšťa.**

1. 1 Prvé obdobie (1640 – 1642)

Karol I. sa snaží zaviesť absolutizmus a v katolíckom Škótsku anglikánsku cirkev. **Odmietavá reakcia** proti týmto jeho snahám **prerástla do povstania.** **Finančné prostriedky** na boj s povstaním **sa snaží Karol I. získať schválením nových daní.** Za týmto účelom zvoláva parlament, ktorý mu mal tieto nové dane schváliť, ale **parlament to odmieta a tak je opäť rozpustený – tzv. krátky parlament.**

V bojoch sa Škóťmi nie je **Karol I.** príliš úspešný a tak **zas zvoláva parlament**, ktorý už zasadá 13 rokov a preto je známi ako **tzv. dlhý parlament.** Opozícia za isté ústupky požaduje trest pre dvoch nenávidených kráľovských radcov: a Kráľ tuto požiadavku akceptuje a v krátkom čase sú obaja popravení.

Kráľ sa zároveň neúspešne pokúsil zatknúť lídra opozície, čo viedlo k roztržke s parlamentom. **Karol I. opúšťa Londýn a odchádza do severného Anglicka, kde si začína zhromažďovať armádu.**

Oliver Cromwell

1. 2 Druhé obdobie (1642 – 1649)

Po odchode kráľa a príprave armády sa začala, v ktorej bojovali proti sebe **1) kráľovský tábor:** a a **2) parlamentárny tábor:**, a

Na začiatku vojny viedol parlamentnú armádu, ale kvôli neúspechom ho **vystriedal** Cromwell zriadil z roľníkov

a remeselníkov vycvičenú jazdu a vojenské hodnosti prideloval podľa zásluh a schopností. Tejto novej armáde sa podarilo kráľa poraziť a ten ušiel do Škótska (1646).

Vo víťaznom tábore sa vytvorili dve skupiny: 1), ktorí považovali vojnu za skončenú a s kráľom chceli uzavrieť kompromis a 2), ktorí chceli vo vojne pokračovať. Zároveň žiadali všeobecné volebné právo, republikánske zriadenie a navrátenie pozemkov.

Karol I. medzitým uzavrel zmluvu so Škóťmi a začal opäť bojovať proti parlamentu. Cromwell ho však hneď na začiatku ťaženia zastavil, kráľ bol zajatý a popravený. Anglicko bolo vyhlásené za na čele s

Karol II. Stuart

1. 3 Tretie obdobie (1649 – 1660)

Viliam III. Oranžský

Krajinu ovládli na čele s Cromwellom, ktorí požadujú nezávislosť cirkevných náboženských obcí a ktorí boli proti štátnej cirkvi.

Cromwell vydal v roku , ktorý povoľoval dovoz tovaru do Anglicka len na lodiach.

V roku využil Cromwell rozpory v parlamente, nastolil vojenskú diktatúru a vyhlásil sa za Začal vládnuť neobmedzene a bez parlamentu¹.

Po Cromwellovej smrti pozval parlament v roku 1660 na kráľovský trón, ktorý titul prijal a došlo k obnoveniu monarchie. Kráľ sa však musel vzdať snáh o nastolenie absolutizmu a musel rešpektovať parlament.

Tieto záväzky neplnil ani jeho nástupca Jakub II., tak bol zosadený a na anglický trón bol povolaný Ten sa zaviazal pred korunováciou, že bude dodržiavať (Vyhlásenie práv) z roku, podľa ktorej je panovník podriadený zvrchovaným zákonom. Viliam III. Oranžský zároveň prijal aj, ktorým zaviedol obmedzenú náboženskú slobodu.

Anglicko sa definitívne stalo, v ktorej má hlavné slovo parlament a panovník je len formálnou hlavou krajiny.

Anglický parlament bol dvojkomorovým parlamentom. Prvú komoru tvorila, ktorej členovia boli dediční alebo menovaní kráľom. Druhú komoru tvorila, ktorí boli volení a ktorí mali aj väčšiu moc. Z poslancov parlamentu sa vytvorili dve hlavné politické strany: 1) (toriovia – stará šľachta) a 2) (whigovia – nová šľachta).

O. Cromwell rozpúšťa kusý parlament:
„Vysedávali ste tu až príliš dlho na tú trochu dobrého čo ste vykonali... V mene Božom, choďte už!“

¹ Dovtedy zasadajúci „dlhý parlament“ bol zbavený 121 prívržencov royalistov a tak sa zmenil na tzv. kusý parlament, ktorý Cromwell nakoniec rozpustil. Cromwell zrušil biskupov a ľudia si mohli voliť svojich predstavených sami. Zároveň zakázal aj všetky sviatky a veselice a vo forme zákona aj Vianoce.

2. Absolutizmus vo Francúzsku

Najväčšiu zásluhu na transformácii Francúzska v absolutistickú monarchiu mali kardináli a Aby došlo k posilneniu absolutistickej moci panovníka, bolo potrebné obmedziť moc

Kardinál Mazzarin

Najvýznamnejším predstaviteľom absolutistickej moci francúzskych kráľov bol

....., ktorý sa opieral o stálu žoldniersku armádu a byrokratický aparát.

Ludovít XIV. „uväznil“ na kráľovskom dvore aristokraciu, ktorá sa prestala búriť proti jeho moci.

Honosný spôsob života na kráľovskom dvore si vyžadoval čoraz väčšie množstvo finančných prostriedkov. Tak začal minister financií presadzovať v ekonomike

..... . Podľa tejto hospodárskej teórie je bohatou krajinou len tá, ktorá má dostatok

..... . Ich dostatok sa dá zabezpečiť len obchodom, pričom

..... ako ich dovoz.

Kardinál Richelieu

Ludovít IV.

Vojna o španielske dedičstvo (1701 – 1714)

Koniec vlády Ludovíta XIV. sa spája s riešením otázky nástupníctva na španielsky kráľovský trón po smrti Karola II.²

Karol II. si ešte pred smrťou zvolil za svojho nástupcu

..... . Filip sa ujal moci, ale rímsky cisár Leopold I.

Habsburský protestoval a začal proti nemu vojnu. Filipovi súper (Anglicko,

Rímska ríša a Nizozemsko) požadovali záruky, že nepripojí získané Španielsko k Francúzsku.³ Vojna sa spočiatku vyvíjala

pre Francúzsko veľmi dobre, ale postupne boli Francúzi vytláčaní z obsadených území a museli sa brániť. Postupne sa

však objavovali aj rozpory vnútri protifrancúzskej koalície. Vojna bola ukončená podpisom

podľa ktorého Filip V. sa stal španielskym kráľom. Súperi si medzi sebou formálne vymenili niektoré územia a Francúzsko sa

zaviazalo, že nevytvorí francúzsko-španielsku personálnu úniu.

Filip z Anjou (Filip V.)

² Karol II. zomrel v roku 1700 a ním vymreli španielsky Habsburgovci.

³ Filip z Anjou (ako Filip V.) bol vnukom staršej sestry Karola II., ktorá bola vydatá za Ludovíta XIV. Niektorí sa domnievali, že Karol II. urobil tento výber na nátlak Francúzska, alebo že dokonca bol testament sfaľovaný a Filip sa naň dostal až po Karlovej smrti.

Galikanizmus

Galikanizmus bolo hnutie vnútri, ktoré požadovalo jej nezávislosť od Svoje predstavy realizoval v tzv., podľa ktorých má pápež a cirkev moc len v cirkevných veciach. Pápež mal zároveň rešpektovať všetky zvyky francúzskej cirkvi a jeho rozhodnutia vo veciach viery nie sú neomylné.

Otázky na opakovanie

1. Aké bolo postavenie Francúzska a Anglicka v európskej politiky po 30-ročnej vojne?
2. V ktorom roku sa dostáva na anglický trón nová dynastia? Kto bol prvým panovníkom tejto dynastie?
3. Kto stál na čele parlamentného tábora, ktorý porazil Karola I. v bojoch?
4. Uveďte dve skupiny a ich ciele, ktoré sa vytvorili vnútri parlamentárneho tábora.
5. Uveďte presný dátum popravy Karola I.
6. Kto to boli independenti?
7. Uveďte podstatu Navigačného aktu. Uveďte aj rok, kedy bol prijatý a meno jeho autora.
8. Kto sa stal nástupcom Jakuba II.?
9. Čo bolo podstatou Bill of Rights?
10. Ktorí dvaja kardináli sa najviac podieľali na pretvorení Francúzska na vzor absolutistickej monarchie?
11. Ako si upevnil Ľudovít XIV. moc?
12. Vysvetlite podstatu merkantilizmu. Uveďte meno autora teórie merkantilizmu.
13. Čo bolo príčinou vypuknutia vojny o španielske dedičstvo?
14. Kto sa stal španielskym kráľom po vojne o španielske dedičstvo?
15. Vojnou o španielske dedičstvo sa snažilo získať Francúzsko najsilnejšie postavenie v Európe. V čom bol základ tohto snaženia a ako sa jeho snahy skončili?
16. Vysvetlite čo bolo cieľom hnutia vo Francúzsku, ktoré je známe ako galikanizmus.